



Nuorten turvallinen arki

Suomen nuorten tilanne

- Useimmilla nuorilla menee monilla mittareilla hyvin MUTTA nuorten kokema psyykkinen oireilu on kasvanut erityisesti tytöillä ja jäänyt korkealle tasolle
- Mielenterveyspalveluiden ja lääkityksen käyttö ovat lisääntyneet
- Nuorten tulevaisuususkko on heikentynyt
- Samaan aikaan nuorten maailmat eriytyvät
- Rikoksia tekevien nuorten osuus on pienentynyt, mutta rikokset ovat keskittyneet pienelle joukolle, jonka tekemien rikosten määrä korkea.

Keskeiset teesit

- Nuorten maailmojen eriytyminen on pysäytettävä
- Lasten ja nuorten hyvinvointi lähtee perheistä ja turvallisesta kasvuympäristöstä
- Nuorten kasvavaan epävarmuuteen vastataan selkeillä turvallisilla rakenteilla ja aikuiskontakteilla niin kouluissa kuin niiden ulkopuolella
- Poliitiikan on tunnistettava nuorten huoli tulevaisuudesta ja vastattava siihen tekemällä pitkäjänteistä ja vastuullista tulevaisuuspolitiikka.



Ehdotukset

Nuorten sosiaaliset palvelut

- ❑ 1. Hyvinvointialueilla on varmistettava, että matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalveluita on saatavilla myös ilman ajanvarausta tai diagnoosia.
- ❑ 2. Syrjäytymisvaarassa olevilla mielenterveydenongelmat usein limittyvät päihteiden väärinkäyttöön. Mielenterveys- ja päihdepalvelut on sovitettava paremmin yhteen niin, että apua ei joudu hakemaan useasta eri paikasta.

Peruskoulu

Jotkut tehdyt muutokset ovat menneet liian pitkälle. Pitää olla valmiutta palata myös joitain askeleita takaisinpäin kohti toimivaksi todistettuja perusteita, joissa korostuvat selkeät ja vakaat rakenteet, rauhallinen ympäristö, säännöt ja turvallinen aikuiskontakti.

Itsenäisyyttä ja itseohjautuvuutta mahdollistetaan sitä mukaa, kun lapsi on niihin valmis, mutta niitä ei tule vaatia sellaisilta lapsilta, joilla ei niihin ole vielä tosiasiallista valmiutta.

Inklusiosta pitää olla valmius palata eriytettyihin oppimisympäristöihin silloin, kun se palvelee lapsen itsensä oppimista tai muiden lasten oppimisympäristön pitämistä rauhallisena ja turvallisena.

Turvallisuus koulussa

- ❑ 3. Koulun turvallisuustakuu: Koulutuksen järjestäjälle työturvallisuuslakia vastaava tiukka velvollisuus ryhtyä kaikkiin käytettävissään olevin keinoin toimenpiteisiin väkivallan, kiusaamisen tai muiden sellaisten tilanteiden ja olosuhteiden poistamiseksi, jotka vaarantavat koulua käyvän lapsen terveyttä ja turvallisuutta. Velvoitteen laiminlyönnin tulee johtaa seuraamuksiin. Vastuu nimenomaan järjestäjällä, eikä voi ulkoistaa opetushenkilöstölle.
- ❑ 4. Vahvistetaan opetushenkilön valtuuksia puuttua ongelmiin ja pitää yllä järjestystä. Opetushenkilöstön kohtamaan väkivaltaan vastaamiseksi luodaan valtakunnallinen toimintamalli.

Muita ehdotuksia koulua koskien

- ❑ 5. Vähennetään avotilojen käyttöä. Varmistetaan, että jokaisella oppilaalla on määrätty luokanvalvoja tai vastaava vastuuopettaja, joka on selvillä hänen asioistaan ja seuraa hänen koulunkäyntiään.
- ❑ 6. Tiukennetaan velvollisuutta osallistua kaikkeen yhteiseen opetukseen niin, että esimerkiksi uimaopetuksesta ei saa vapautusta vanhempien luvalla tm. vaan ainoastaan esim. terveydellisistä syistä.
- ❑ 7. Perustaitotakuu: Peruskoulussa varmistetaan mahdollisuus lisätä joustavasti lukutaidon ja muiden tärkeimpien perustaitojen osuutta ja intensiiviopetusta sellaisille oppilaille, joilla näissä vaikeuksia.

Muita ehdotuksia koulua koskien

- ❑ 8. Korvataan eriytetty uskonnonopetus yhteisellä katsomusaineella, jossa keskeisenä tavoitteena ymmärryksen lisääminen eri katsomuksista ja suvaitsevaisuuden vahvistaminen.
- ❑ 9. Ammattioppilaitoksissa otetaan käyttöön 1+2 malli, jossa ensimmäinen vuosi yleissivistävää ja kaikille yhteistä opetusta ja 2 seuraavaa vuotta ammattialakohtaisia erityisopintoja. Lisätään ammatillisessa koulutuksessa läsnäoloa ja opettajan antamaa opetusta. Vähennetään velvoitteita itseohjautuvuuteen ja panostetaan vahvasti kaikkien pitämiseen mukana. Otetaan käyttöön kuntouttava opetus.

Vieraskieliset lapset

- ❑ 10. Jokaiselle vieraskieliselle lapselle turvataan subjektiivinen oikeus hyvän kielitaidon kehittymiseen. Lapsen kielitaidon kehittymistä seurataan neuvolassa ja varhaiskasvatuksessa ja luodaan mahdollisuus velvoittaa kohdennettuun varhaiskasvatukseen osallistumiseen ennen esikoulun alkua, mikäli se tarpeen kielen oppimiseksi. Kouluissa kielen oppimisen tukea vahvistetaan.
- ❑ 11. Lisäpanostuksia kouluille, joissa paljon vieraskielisiä tai muuten erityisiä haasteita. Kyse varsin pienistä summista, ja näillä on saatu aikaan hyviä tuloksia.
- ❑ 12. Siirretään viimekätinen päätösvalta oppilaan osallistumisesta S2- oppimäärään huoltajilta koululle. Kehitetään valtion rahoitusmallia siten, että se kannustaa siirtymiin S2-opetuksesta S1 -opetukseen. Luodaan valtakunnalliset tutkimuspohjaiset kriteerit kielitaidon arviointiin sekä S2- ja S1-oppimäärienväliseen siirtymään.

Kotoutuminen ja segregatio

Toisen polven maahanmuuttajanuorten tulevaisuudennäkymät riippuvat merkittävästi heidän vanhempiansa kotoutumisesta ja siitä, onko vanhemmilla antaa riittävät eväät suomalaisessa yhteiskunnassa toimimiseen. On tunnistettava, että kotoutuminen ei ole kaikilta osin Suomessa toteutunut tavoitteiden mukaisesti.

Eri kulttuurissa elävien rinnakkaisyhteiskuntien syntymistä on torjuttava kaikin keinoin. Kotoutumisessa on syytä vaatia enemmän ja Suomeen muuttavien odotetaan oppivan Suomen kielen ja sitoutuvan suomalaisen yhteiskunnan keskeisiin arvoihin ja toimintatapoihin sekä hylkäävän sellaiset lähtömaansa tavat, jotka eivät ole näiden kanssa yhteensopivia.

Samalla on vastavuoroisesti taattava kaikille ehdoton oikeus päästä yhdenvertaisesti ja täysivaltaisena jäsenenä mukaan yhteiskuntaan.

Kotoutuminen ja segregatio

- ❑ 13. Arvioidaan mahdollisuudet sitoa maahanmuuttajien sosiaaliturvaa kielen opiskeluun ja alkaa rajoittaa maksuttomien tulkkauspalveluiden saatavuutta tietyn maassaoloajan jälkeen. Vastaavasti kaikille on kyettävä takaamaan kielen opetus. Työn perusteella maahan muuttavan työnantajalle vastuuta työntekijän kielen oppimisesta.
- ❑ 14. Kotihoidon tuen kestoa rajataan nykyisestä tavoitteena saada maahanmuuttajanaisia enemmän työelämään.

Digitaalinen turvallisuus

- ❑ 15. Suomi edistää EU:ssa sitä, että Euroopan laajuisesti otetaan käyttöön sosiaalisen median ikärajat, joita verkkoalustat olisivat velvollisia rangaistuksen uhalla valvomaan.
- ❑ 16. Kouluissa on varmistettava riittävä opetus turvallisesta toiminnasta digitaalisesta ympäristöstä ja disinformaation eri muotojen tunnistamisesta.
- ❑ 17. Digiympäristössä tapahtuvaan kiusaamiseen on puututtava tiukasti ja matalalla kynnyksellä. Koululla on oltava riittävä toimivaltaa puuttua koulun oppilaiden välillä tapahtuvaan tai muuten koulunkäyntiin liittyvään digitaaliseen kiusaamiseen silloinkin kun se tapahtuu kouluajan ulkopuolella.
- ❑ 18. Todellista henkilöä esittävän tekoälyllä luodun näköispornon valmistaminen kriminalisoidaan.

Nuorten rikollisuus

- ❑ 19. Epäiltäessä alle 18-vuotiasta vakavasta rikoksesta, kytketään tähän nopea moniammatillinen arvio palveluiden tarpeesta. Laaditaan suunnitelma, joka yhdistää keskitetysti palvelut, viranomaistoimet ja koulun toimenpiteet ja jota aletaan toteuttaa nopeasti. Mahdollisuuksien mukaan nuoren perhe kytketään suunnitelman laatimiseen ja toteuttamiseen. Suunnitelman mukaisiin tukitoimenpiteisiin osallistuminen voitaisiin ottaa lieventävänä seikkana huomioon teosta rangaistusta mitattaessa.
- ❑ 20. Jos nuori tuomitaan ehdolliseen vankeuteen, tuomioon lähtökohtaisesti sisällytetään aina tukitoimia, joihin velvollisuus osallistua.
- ❑ 21. Viranomaisten välistä tiedonkulkua on vahvistettava ja sen juridisia sekä rakenteellisia esteitä purettava, jotta viranomaisilla mahdollisuus ja velvollisuus jakaa tietoa nuorten rikollisuuden ehkäisemiseksi ja tehokkaiden toimien suuntaamiseksi.

Katujengit

Myös katujengirikollisuuden torjuminen lähtee sen ehkäisystä huolehtimalla siitä, että kaikki nuoret pidetään mukana

Samalla Ruotsin ja Tanskan kokemuksista tiedämme tärkeäksi, ettei yhteiskunta lähde perääntymään ilmiön edessä, eikä jää missään kohti avuttomaksi tai toimeettomaksi. Rikolliset eivät saa näyttää vahvoilta, eikä rikollisuus houkuttelevalta tai helpolta valinnalta

Erityisen tärkeää on estää nuorten katujengirikollisuuden kehittyminen osaksi vakavaa järjestäytynyttä rikollisuutta ja kytkeytyminen osaksi olemassa olevia ammattimaisen rikollisuuden rakenteita.

- ❑ 22. Suomessa otetaan kansalliseksi hankkeeksi, että Suomi on Euroopan vaikein toimintaympäristö järjestäytyneelle rikollisuudelle. Tämä tarkoittaa niin viranomaiskyvykkyyksiä, rangaistuksia, järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollisia torjuntakeinoja kuin tehokkaan ja esteettömän tiedonkulun varmistamista viranomaisten välillä.



Katujengit ja järjestäytynyt rikollisuus

- ❑ 23. Arvioidaan tarve ottaa käyttöön rikoslakiin ankaroitettu rangaistuksen koventamisperuste, joka kaksinkertaistaisi rangaistusasteikon.

Arvioitavia käyttökohteita:

- Alle 15-vuotiaan yllyttäminen vakavaan rikokseen
 - korvaisi nykyisen erilliskriminalisoinnin silloin, kun koventamisperusteen soveltaminen johtaisi ankarampaan rangaistukseen
- Rikoksen tekeminen osana järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa
- Rikoksen tekeminen osana rikollisjoukon toimintaa
 - edellyttää mahdollisuutta määritellä rikollisjoukko riittävän tarkasti
- Rikoksen tekijä on saapunut Suomeen ulkomailta varta vasten rikoksen tekemistä varten
 - Vaatii vielä selvittämistä monesta eri kulmasta
- Toistuva vakava väkivalta- tai seksuaalirikollisuus

Näillä pyritään pääsemään kiinni järjestäytyneeseen ja katujengi-rikollisuuteen ilman rangaistustason yleistä nostoa